

1 SAMUEL

9:1-10:8

Sauls roeping tot koning en het verschil tussen geestelijk en institutioneel leiderschap.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/1-samuel/9-1-10-8

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Gods bestuur over Israël en de richters	5 min	4
2	Leiding door de Geest in de gemeente	3 min	5
3	Apostolische opvolging en kerkelijke ambten	5 min	7
4	Geestelijke gaven en het gevaar van macht	5 min	9
5	Kerkelijke eenheid en centraal gezag	4 min	11
6	Israël vraagt een koning en Samuel bidt	2 min	13
7	Kis en de kleine stam Benjamin	1 min	15
8	Stammenstrijd en Gods keuze voor het kleine	4 min	15
9	Sauls naam en koninklijke uitstraling	2 min	18
10	Saul zoekt de ezelinnen van zijn vader	2 min	19
11	Samuel als man Gods op de achtergrond	2 min	21
12	Van ziener naar profeet en de boekschrijvers	2 min	22
13	Offers op de hoogten en Samuels toezicht	4 min	23
14	Samuel ontmoet de toekomstige koning	4 min	25

15	Saul als eregast en het gesprek op het dak	3 min	28
16	Samuel neemt Saul apart voor Gods woord	2 min	30
17	Sauls zalving en de eerste twee tekenen	2 min	31
18	Profetengroepen en hun geestelijke gemeenschap	2 min	32
19	De Filistijnse bezetting van Israël	3 min	33
20	Saul wordt door de Geest een ander mens	2 min	35
21	De Geest in het Oude en Nieuwe Testament	3 min	36
22	God ervaren, profeteren en innerlijk veranderen	3 min	38
23	Handelen met God en wachten in Gilgal	2 min	39
	Om verder te lezen		40

1

Gods bestuur over Israël en de richters

Laten we 1 Samuel hoofdstuk 9 opslaan. Het achtste hoofdstuk was een heel belangrijk keerpunt, niet alleen in het boek 1 Samuel, maar in de hele Bijbelse geschiedenis die we tot nu toe hebben behandeld. Toen God Israël uit Egypte leidde, werden ze geleid door een profeet die Mozes heette. Hij gaf hun zowel bestuurlijke als geestelijke leiding. Toen Mozes stierf, werden ze voornamelijk geleid door een militaire leider, Jozua, maar ook hij was een profeet. Hij profeteerde wel degelijk, zoals je in de laatste hoofdstukken ziet. Daar spreekt hij daadwerkelijk profetieën tot Israël uit in de Naam van de HEERE. Hij was duidelijk de aangewezen leider, die God in het openbaar had uitgekozen en door de handoplegging van Mozes gezag had gegeven. Mozes, wiens leiderschap onbetwistbaar was, droeg zijn leiderschap over aan Jozua en maakte daarmee het leiderschap van Jozua onbetwistbaar.

Maar toen Jozua stierf, was er niemand wiens leiderschap vanzelfsprekend onbetwistbaar was. Er werd bewust een leegte achtergelaten, en het volk Israël werd overgelaten aan het bestuur van God Zelf. Hoe? Ze hadden Zijn wet. Het lijkt erop dat mensen vaak denken dat een leven van gehoorzaamheid aan God inhoudt dat je voor ieder detail van het leven leiding krijgt. Maar zoals God de dingen had ingericht, waren de grondregels kennelijk: leef op deze manier, breng Mij op de vaste tijden je offers, aanbid Mij, eer Mij, eer geen andere goden, blijf Mij trouw, pleeg geen moord, pleeg geen overspel, steel niet, enzovoort. Met andere woorden, leid een rechtvaardig leven volgens Mijn wetten. Zorg ervoor dat je Mij als je God eert en niet een ander. Dat was alles wat er werd gevraagd.

En het dagelijks leven dan? Ze zaaiden, verzorgden wat er groeide, ploegden de grond, haalden de oogst binnen, brachten kinderen groot en gingen op bepaalde manieren met hun naasten om, overeenkomstig Gods wet. Dat was tenminste de bedoeling. God wilde niet ieder detail van hun leven regelen. Hij gaf hun algemene beginselen van gerechtigheid om naar te leven en zei in feite: 'Hier is je bezit. Veel plezier. Geniet

ervan. Blijf Mij trouw.’ Zo had God het bedoeld. Ze hadden geen leiders nodig, omdat ze God hadden. Hij had hun de wet gegeven, en ze mochten hun eigen leven regelen onder Zijn bestuur door middel van Zijn wet.

Van tijd tot tijd gehoorzaamden ze natuurlijk niet. Sterker nog, heel vaak gehoorzaamden ze niet, dienden ze andere goden en moesten ze gestraft worden. Omdat God hun Koning en Vader was, nam Hij de verantwoordelijkheid op Zich om hen terecht te wijzen wanneer ze ongehoorzaam waren. Daar hadden ze geen koning voor nodig. Daar hadden ze God voor. Hij liet de Moabieten of de Ammonieten of de Filistijnen komen, of een ander volk. Die onderdrukten het volk totdat het bereid was zijn leven te beteren en naar God terug te keren.

Wanneer ze dat deden, liet God iemand opstaan die meestal een charismatische leider wordt genoemd. Zo noemen de geleerden de richters: charismatische leiders. Natuurlijk heeft dit niets te maken met de term ‘charismatisch’ in de betekenis van een stroming binnen het evangelicalisme. ‘Charismatisch’ betekent iemand die van God een gave heeft gekregen. ‘Charisma’ betekent een genadegave. God gaf iemand een gave: een Ehud of een Othniël of een Debora of een Simson of een Gideon of een Jefta. Deze mensen verschenen zomaar ineens wanneer de nood aan de man was, en God gaf hun Zijn Geest. Zijn Geest kwam op hen. Vervolgens brachten ze Israël bijeen, leidden het naar de overwinning, verdreven de vijanden en maakten een einde aan de onderdrukking.

Deze leiders bleven de rest van hun leven morele leiding geven en kennelijk ook bestuurlijke leiding. Dan stierven ze en was er opnieuw een leegte. God heeft nooit gemeend dat Hij een erfelijk leiderschap nodig had waarbij er steeds weer een opvolger moest komen.

2

Leiding door de Geest in de gemeente

Bij het doornemen van Richteren heb ik erop gewezen dat dit volgens mij in sommige opzichten weerspiegelt hoe God de gemeente idealiter wilde laten functioneren. In de dagen van Jezus was Jezus hier om de gemeente te stichten, zoals Mozes Israël

stichtte. De apostelen werden door Jezus aangesteld om het werk een stevige basis te geven nadat Jezus was weggegaan, zoals Jozua dat deed. Toen de apostelen stierven, lieten ze geen opvolgers achter, net zoals Jozua geen opvolger achterliet.

Hoe moest de gemeente geleid worden? Ze moest geleid worden door de Heilige Geest. Ze moest bestaan uit mensen die door de Geest geleid werden. Paulus zei:

Immers, zovelen als er door de Geest van God geleid worden, die zijn kinderen van God.

ROMEINEN 8:14

Maar hoe zat het dan met leiderschap? Hadden ze geen menselijke leiding nodig? Als ze die nodig hadden, zou God die laten opstaan: charismatisch leiderschap. God zou Zijn Geest op bepaalde mensen leggen. Kennelijk was dit hoe God wilde dat het zou gaan. Idealiter had de gemeente evenmin als Israël een of ander erfelijk, geïstitutioniseerd leiderschap nodig. Als God de Koning van het Koninkrijk is, dan gehoorzamen de mensen van het Koninkrijk de Koning. Ze hebben niemand anders nodig die hun vertelt dat ze dat moeten doen.

Maar mensen worden wel ongehoorzaam en komen onder Gods tucht. Soms zijn er in de kerkgeschiedenis opwekkingen geweest waarbij God mensen heeft doen opstaan zoals Finney of Moody of Wesley. Allerlei mannen op wie de Geest van God rustte en die het volk van God terugriepen tot gehoorzaamheid, enzovoort. Het lijkt heel sterk op de tijd van de richteren. Zo is de gemeente op haar best geweest. Maar op haar slechtst was ze als Israël toen het om een koning vroeg. Ze zeiden:

Luister, we kunnen toch niet zomaar rechtstreeks aan God verantwoording afleggen. Dit kan echt niet. We willen net als de andere volken zijn. We willen vaste leiders hebben. We willen een koning die de troon doorgeeft aan zijn zoon en aan zijn kleinzoon enzovoort, zodat er altijd iemand de leiding heeft.' Ook al was dat niet hoe God het had ingesteld.

Toen Israël daarom vroeg in hoofdstuk 8 van 1 Samuel, zei God tegen Samuel:

Ze hebben Mij verworpen. Ze willen niet dat Ik over hen regeer; daarom hebben ze Mij verworpen en willen ze een koning. Maar geef hun waar ze om gevraagd hebben.

1 SAMUEL 8:7-9

En Hij gaf hun waar ze om vroegen, maar met waarschuwingen dat dit niet goed voor hen zou zijn.

3

Apostolische opvolging en kerkelijke ambten

Zo heeft de kerk uiteindelijk haar zaken geregeld nadat de apostelen er niet meer waren. Ze stelde een opeenvolging van leiders in, leiders die elkaar zouden opvolgen, zodat er altijd menselijke leiders zouden zijn. Terwijl de apostelen, voor zover ik weet, geen opvolgers voor zichzelf hebben achtergelaten.

De Rooms-Katholieke Kerk gelooft in apostolische successie. Zij gelooft dat de apostelen wel opvolgers voor zichzelf hebben achtergelaten, en dat die opvolgers weer opvolgers achterlieten, enzovoort. Zo ontstond er een geïnstitutionaliseerde situatie waarin er, wanneer de ene leider wegvalt, een andere is om zijn plaats in te nemen, zodat je voortdurend menselijk leiderschap hebt.

Het probleem met erfelijk leiderschap of geïnstitutionaliseerd leiderschap, waarbij er vaste institutionele vormen voor de opvolging van leiders bestaan, is dat de leiders dan ontstaan omdat ze toevallig de juiste vader hebben, niet omdat God hun gaven heeft gegeven. Davids zoon Salomo werd leider. De Geest van God kwam op Salomo, dus dat was in orde. Maar Salomo's zoon Rehabeam had helemaal niet zo'n geestelijke gezindheid, en veel van de koningen daarna evenmin. Toch waren ze koning, omdat ze erfelijke koningen waren. Het maakte niet uit of ze geestelijk waren; ze bekleedden een positie. Het institutionele stelsel had hen op die positie geplaatst.

Zo is het gedurende een groot deel van de geschiedenis ook in de kerk geworden. De eerste leiders van de gemeente waren geestelijke mannen. Paulus beschrijft in 1 Timotheus 3 de vereisten voor iemand die leider in de gemeente zou zijn. Met het aanstellen van oudsten om plaatselijke gemeenten te leiden, verving hij beslist niet het apostelschap. Hij erkende alleen plaatselijke leiders voor plaatselijke gemeenten. Het moesten geestelijke mannen zijn.

Wat Paulus voor ogen had voor wanneer zij stierven, weten we niet. Moesten ze opvolgers aanstellen of gewoon wachten totdat er meer nodig waren? Laat er opnieuw een behoefte ontstaan, en dan kan God nog meer geestelijke mannen doen opstaan om leiding te geven. Maar wat God instelde, was een geïstitutionaliseerde opeenvolging van leiders. De bisschoppen zouden dus opvolgers aanstellen, en die zouden weer opvolgers aanstellen, en zo krijg je deze opvolgingsreeks.

De veronderstelling is dus dat de Rooms-Katholieke Kerk bisschoppen heeft die in de rechtstreekse opvolgingslijn staan, een ononderbroken opvolgingslijn vanaf de tijd van de apostelen. We hebben geen Bijbelse onderbouwing dat dit is gebeurd. We hebben geen enkele vermelding dat een van de apostelen opvolgers voor zichzelf aanstelde om apostelen te zijn. Het is dus geen Bijbelse leer, maar het is wel de leer van de institutionele kerken.

Toen de protestantse Reformatie plaatsvond, werden veel katholieke leerstellingen aangevochten, maar het katholieke institutionalisme niet. De protestantse kerken werden ook met een institutioneel leiderschap ingericht. Niet precies hetzelfde, maar nog steeds institutioneel, zodat er menselijke leiders zijn die een ambt bekleden omdat er een ambt te bekleden valt.

In het boek Richteren was er daarentegen geen ambt dat bekleed moest worden. Er stonden leiders op, en het ambt ontstond doordat de leider daar die positie innam. Wanneer hij stierf, verdween het ambt ook. Het ambt bestond vanwege de man. Maar in institutionele situaties bestaat het gezag van de man vanwege het ambt.

De overgang van de tijd van de richteren naar de tijd van de monarchie was zo'n verandering. Er bestond in de tijd van de richteren geen richtersambt waarbij ze, wanneer een man die richter was geweest stierf, iemand anders moesten zoeken om de vacature te vervullen. Er was geen vacature. Er bestond daar geen ambt.

Maar toen de monarchie eenmaal was ingesteld, ontstond er door de dood van een koning een vacature. Alleen niet voor lang, want zijn zoon zou de volgende koning worden. Tenzij het in het noordelijke koninkrijk was, waar de legeraanvoerder de volgende koning kon worden. Degene die een staatsgreep pleegde en de erfgenaam doodde of iets dergelijks, werd de volgende koning. Maar waar het om gaat, is dat er een ambt was om in te nemen, een ambt dat iemand zich kon toe-eigenen.

Dat heeft volgens mij in Israël tot nog grotere problemen geleid dan ze in de tijd van de richteren hadden. En ik geloof dat de kerk door precies dit stelsel ook grotere problemen met corruptie heeft gehad.

4

Geestelijke gaven en het gevaar van macht

Want als een groep christenen spontaan bij elkaar komt en geen institutioneel leiderschap heeft of iets dergelijks, maar gewoon erkent: ‘Deze man heeft een geestelijke gave, deze vrouw heeft een geestelijke gave’, dan ontvangen we de gaven die God aan ieder geeft, en:

Van Hem uit wordt het hele lichaam samengevoegd en bijeengehouden door elke band die ondersteuning geeft, overeenkomstig de mate waarin ieder deel werkzaam is. Zo verkrijgt het lichaam zijn groei, tot opbouw van zichzelf in de liefde.

EFEZE 4:16

En we erkennen dat sommige gaven leiderschapsgaven zijn. Sommige mensen hebben de gave om een bepaalde vorm van leiding te geven. Anderen hebben de gave om te vermanen of te onderwijzen of iets anders te doen. Maar de gaven, de charismata, de gaven van God, zijn datgene waardoor de gemeente wordt geleid. Het is God, Zijn Geest, Die door mensen met gaven Zijn volk leidt. De Koning Die Zijn Koninkrijk bestuurt. Maar wanneer men besluit: ‘We moeten een paar mannen aanstellen die hier een ambt bekleden. We moeten een rechtspersoon oprichten met drie of vijf of zeven

plaatsen voor oudsten. Dan zoeken we mannen om die plaatsen te bezetten. Wanneer ze sterven, moeten we een andere man zoeken, iemand anders kiezen om die plaats in te nemen', dan gaat het ambt zelf uiteindelijk een eigen leven leiden, onafhankelijk van mensen die ervoor geschikt zijn. Uiteindelijk komt het vaak voor dat er geen geestelijke mensen zijn om die ambten te bekleden, maar er is nog steeds een vacature, dus zetten ze er iemand neer.

Een groep die als een gemeenschap samenkwam, had misschien vijf mensen die werkelijk de gave hadden om leiding te geven, en van wie alle anderen gewoon erkenden: 'God spreekt door deze mensen. We vinden het gezond en verstandig om te luisteren naar wat God door deze mensen zegt.' Maar dat betekent niet dat de volgende generatie van diezelfde groep vijf leiders zal hebben. Misschien hebben ze er drie, misschien twee, misschien tien. Maar in plaats daarvan maken ze er een instelling van: 'We gaan hier vijf oudsten hebben, dus we gaan vijf mannen zoeken om deze mannen te vervangen wanneer ze sterven.'

Maar wat als er geen vijf gezalfde mannen zijn? 'Zet er gewoon in wie je maar hebt. Wie de beste campagne voert en gekozen wordt.' Wat als de mannen die gekozen worden niet echt geestelijk zijn? Dan zal dat een negatieve invloed op de groep hebben. Eerlijk gezegd, zolang er een ambt te vervullen is, geeft dat het verkeerde soort persoon, die met kwade bedoelingen de macht wil hebben, iets om naar te streven.

Wanneer een groep geen ambten te vervullen heeft en gewoon de mensen volgt die Gods leiders zijn, dan heeft een slecht mens die de groep binnenkomt geen bijzondere macht om verderf te zaaien. Behalve misschien door te ondermijnen en in persoonlijke gesprekken te proberen afzonderlijke mensen te bederven. Maar een slecht mens kan de macht niet overnemen, omdat er geen macht is. Er is geen machtspositie. De mensen die geestelijk zijn, luisteren naar de Geest van God, Die spreekt door wie er ook maar door de Geest van God spreekt. Ze luisteren niet naar de slechteriken.

Wanneer je ambten hebt, kan de slechterik zich opwerken tot dat ambt, en dan is hij officieel een leider. Dat is volgens mij wat er in de middeleeuwen in de Rooms-Katholieke Kerk is gebeurd. Volgens mij waren er ambten te bekleden. Slechte mensen

wilden macht, en ze manoeuvreerden zich zo dat ze via de rangen opklommen tot de positie van bisschop en paus. Uiteindelijk hadden we de meest corrupte instelling die de geschiedenis ooit heeft gekend, die opereerde onder de naam van een kerk.

Israël had ook hetzelfde probleem. Toen er richters waren, konden de slechteriken het eigenlijk niet redden. Abimelech, de zoon van Gideon, probeerde zichzelf een machtspositie te bezorgen over ten minste een deel van Israël. Hij hield het niet lang vol. Hij was geen rechtmatige opvolger. Hij vermoordde zijn broers, kreeg een aantal bandieten achter zich en greep met geweld de macht. Maar toen hij eenmaal dood was, was dat voorbij. Hij liet geen opvolger achter, omdat er in Israël geen instelling was met een opeenvolging van leiders. God was Degene Die de leider was, en Hij deed mensen met gaven opstaan wanneer Hij zag dat het nodig was.

Zo is het ook mogelijk dat een groep christenen samenkomt zonder enig officieel leiderschap. Als God hen leidt, zal iedereen die door de Geest van God wordt geleid op een heel vergelijkbare manier worden geleid. Ik dwaal natuurlijk af met dit soort zijpaden, maar daarom geef ik onderwijs, zodat ik die zijpaden kan inslaan. Maar ze houden ermee verband. Ze houden verband met wat we hier bestuderen.

5

Kerkelijke eenheid en centraal gezag

Een rooms-katholieke vriend van me en ik hebben altijd deze discussie. Hij zegt: ‘Kijk, zodra mensen zich losmaakten van het centrale gezag van de paus, moet je eens kijken hoe verdeeld de kerk is geworden. Kijk eens hoeveel denominaties er zijn. Het is duidelijk geen goede zaak geweest. Het is goed om een centraal gezag te hebben, want dan zijn de mensen verenigd.’

Maar ik zeg: ‘Nee, ik lees de kerkgeschiedenis een beetje anders.’ De Rooms-Katholieke Kerk is in geestelijke zin niet verenigd. Ze is verenigd zoals een organisatie dat is. Dat geldt ook voor Ford Motor Company, en ook voor Microsoft. Ze hebben een algemeen directeur. Ze hebben leidinggevend. Er zijn functionarissen, en de mensen doen

wat die zeggen. Als ze dat niet doen, worden ze ontslagen. Met de Katholieke Kerk is het precies hetzelfde. Je gehoorzaamt de gezagsdragers van de instelling, of je wordt eruit gezet.

De Jehovah's Getuigen zeggen dat zij overduidelijk de ware gemeente zijn, omdat, zeggen ze, Jezus bad:

dat Zijn volk één zou zijn.

‘Kijk naar ons, de Jehovah's Getuigen’, zeggen ze. ‘Wij zijn allemaal één. We zijn het over elk leerstellig punt eens.’

Ik zeg: ‘Ja, dat is niet verrassend, want iedereen die het niet met jullie eens is, wordt eruit gezet. Natuurlijk zijn jullie het allemaal eens.’ Door dat proces van uitsluiting blijven in de organisatie alleen de mensen over die het ermee eens zijn. Dat is een kunstmatige vorm van overeenstemming.

Dat heeft de Rooms-Katholieke Kerk ook. Er komt een Maarten Luther die wil helpen om wat recht te zetten; hij wordt eruit gezet of gedood. Hij werd niet gedood, maar velen zoals hij, Hus en anderen, werden wel gedood. Dit soort eenheid dat de Rooms-Katholieke Kerk handhaafde, is de eenheid van een tiran die zijn rijk met geweld bijeenhoudt. De Heilige Geest verenigt ons in liefde.

Het is waar dat de Reformatie mensen bevrijdde van de tirannie van één centraal gezag. Helaas leidde dat tot veel andere institutionele kerkgenootschappen die in veel opzichten op dezelfde manier functioneren als de Rooms-Katholieke Kerk. Dat is geen verbetering. Maar wat het wel deed, was het voor alle mensen die echte christenen zijn mogelijk maken om door de Geest geleid te worden, zonder onder één centraal gezag, of enig centraal gezag, te hoeven staan. Ze hoeven niet onder het baptistische kerkgenootschap, het kerkgenootschap Assemblies of God of de methodisten te staan. Ze kunnen gewoon samenkomen met andere christenen die Jezus liefhebben.

Wat ik tegen mijn vriend zei, was dit: voor jou als rooms-katholiek lijkt de protestantse wereld erg verdeeld. Maar ik ontmoet op mijn reizen mensen over de hele wereld. En ik heb gemerkt dat de mensen die zich hebben losgemaakt van dat institutionele gedoe, of het nu katholiek of protestants institutionalisme is, niet

geneigd zijn om verdeeld te zijn wanneer ze zich daarvan losmaken en gewoon de Schrift lezen en God volgen. Als ik hen ontmoet, blijken we geestelijk zo sterk op één lijn te zitten. Misschien leerstellig niet, maar daar gaat het niet om.

Het is dus mogelijk dat God over Zijn volk regeert. En er is niets mis mee dat er menselijke leiders zijn, zolang dat menselijke leiderschap niet wordt zoals dat van een politieke leider. Dat is natuurlijk wat veel mensen heeft verdreven uit gemeenten waar ze vroeger bij hoorden: gemeentepolitiek en gemeenteleiders die mensen proberen te beheersen, en die bovendien niet eens noodzakelijk geestelijke mannen zijn.

6

Israël vraagt een koning en Samuel bidt

Precies hetzelfde gebeurde in Israël. Het begon hier, toen de mensen zeiden: ‘We zijn het zat dat God onze Koning is en dat Hij gewoon richters laat opstaan wanneer Hij dat wil. We willen iets voorspelbaars. We willen iets dat een vaste instelling is. We willen net als de andere volken om ons heen zijn. We willen een koning hebben, een man op wie we trots kunnen zijn, een man naar wie we kunnen wijzen. En alle koninkrijken om ons heen zullen zeggen: “Zo, jullie hebben een geweldige koning. Hij draagt een prachtige kroon en heeft een schitterend paleis.” En dan kunnen wij ook trots zijn op onze koning, net als andere volken. Dat is wat we willen.’

Samuel was ontevreden over dat verzoek en hij bad erover. Samuel is echt een man van gebed, want als ik Samuel was geweest, zou ik gewoon tegen hen hebben gezegd: ‘Nee. Dat is verkeerd. Dat is niet wat God wil.’ Maar in plaats van hun antwoord te geven, ging Samuel, hoewel hij ontevreden was, met God erover praten. En hij kreeg een verrassend antwoord. God zegt:

Ga je gang.

Samuel wist dat God niet wilde dat ze een koning hadden. Maar hij wist niet dat God zou zeggen:

Welnu, luister naar hun stem, maar waarschuw hen nadrukkelijk en maak hun de handelwijze bekend van de koning die over hen zal regeren.

1 SAMUEL 8:9

Dus dat deed hij. Hij kwam bij het volk terug en zei:

‘Goed, zo zal het zijn als jullie een koning hebben. Willen jullie dat nog steeds?’

En zij zeiden:

Ja, dat willen we.

Dus stuurde hij hen terug naar hun stammen en hun tenten, en onder Gods gezag nam hij de verantwoordelijkheid op zich om een koning voor Israël te vinden.

Daar was geen termijn aan verbonden. Hij zei niet: ‘Goed, volgend jaar om deze tijd heb ik een kandidaat voor jullie’, of zoiets. Hij zei gewoon: ‘Goed. God heeft jullie verzoek ingewilligd. Hij zal jullie een koning geven. Ga naar huis, en ik laat het jullie weten wanneer we iemand hebben die God voor jullie op het oog heeft.’

Zo stond het ervoor aan het einde van hoofdstuk 8. In hoofdstuk 9 en de hoofdstukken daarna zien we hoe Samuel ertoe kwam een koning voor Israël te vinden.

7

Kis en de kleine stam Benjamin

Hoofdstuk 9:

Er was een man uit Benjamin en zijn naam was Kis, een zoon van Abiël, de zoon van Zeror, de zoon van Bechorath, de zoon van Afiah, een Benjaminiet, een zeer vermogend man.

1 SAMUEL 9:1

De Engelse Bijbeltekst die Gregg hier gebruikt, noemt Kis ‘een machtig man’. Gregg legt dit uit als maatschappelijke of culturele macht binnen zijn gemeenschap. Misschien was hij een krijger, want in die generatie waren er natuurlijk oorlogen gevoerd tegen de Filistijnen enzovoort. Misschien was hij ook een man die op militair gebied het nodige had gepresteerd. We weten niet precies hoe hij die positie als machtig man had verworven, maar het is mogelijk dat hij in zijn jongere jaren een geducht krijger was geweest. In elk geval was hij een invloedrijk man in zijn gemeenschap, en hij was een Benjaminiet.

Bedenk dat er in die tijd niet erg veel Benjaminieten waren. Aan het einde van het boek Richteren lezen we, hoewel we daar lezen over iets wat vroeg in de periode van de richters gebeurde, dat de Benjaminieten waren teruggebracht tot 600 mannen. Ze hadden zelfs moeite om vrouwen voor hen te vinden. De stam Benjamin was heel klein, zoals in dit hoofdstuk nog zal worden vermeld. Saul zegt zelf dat hij uit de kleinste stam komt.

8

Stammenstrijd en Gods keuze voor het kleine

Maar dat een man uit Benjamin tot koning gekozen zou worden, is nogal opmerkelijk. Want in de tijd van de richteren, en zelfs tot op dit moment, bestond er een enorme onderlinge afgunst tussen de stammen. Je herinnert je hoe de stam Efraïm eens met oorlog dreigde omdat Gideon hen naar hun zin niet vroeg genoeg had opgeroepen om

aan de strijd deel te nemen. Ze wilden ook een aandeel in die strijd, een deel van die roem, en dat waren ze misgelopen. Ze stonden bijna op het punt oorlog tegen hem te voeren, maar hij wist hen te sussen. Later hadden ze dezelfde klacht tegen Jefta. Ze zouden zijn huis platbranden omdat hij hen niet had opgeroepen. De stammen waren vaak elkaars grote rivalen. Toen in die stad Gibeon dat voorval plaatsvond waarbij de bijvrouw werd misbruikt tot de dood erop volgde, kwamen de overige stammen bijeen om de stam Benjamin te vragen de daders uit te leveren. Maar bij de stam Benjamin was de trouw aan de eigen stam zo sterk dat ze achter hun misdadigers bleven staan en zeiden: ‘Wij zullen jullie overige twaalf stammen zelf wel afslaan.’

Israël was niet erg verenigd. Dat hadden ze wel moeten zijn, maar dat waren ze niet. Ze hadden hun stamgebieden, net zoals de volken tegenwoordig. Die worden nationalistisch. De stammen gingen zich helemaal op hun eigen stam richten. Dat God een koning uit de kleinste stam koos, in een situatie met zoveel onderlinge afgunst en rivaliteit tussen de stammen, was riskant. Om te beginnen zouden andere stammen zeggen: ‘Waarom is onze stam niet gekozen? Waarom zou het kleine Benjamin degene zijn die ons allemaal van leiderschap voorziet?’ De mogelijkheid zou altijd bestaan dat de andere stammen zich eenvoudig met geweld zouden verzetten. Ze waren groot genoeg om iedereen uit Benjamin af te wijzen die ze maar wilden, omdat het zo’n kleine stam was.

Toen Saul voor het eerst aan de stammen werd voorgesteld als degene die God had uitgekozen, waren er bepaalde mannen uit andere stammen die zeiden: ‘Wat? Wij gaan hem niet dienen.’ Dat veranderde echter toen de Geest van God op Saul kwam en hij als het ware zelf een charismatisch leider werd, zoals de richteren vóór hem. Hij trok eropuit en bevrijdde Jabes van de dreiging van de Ammonieten, zoals we later zullen zien.

Maar het punt dat ik hier maak, is eenvoudig dat God een man uit de kleinste stam koos. God doet dat soms. Gideon zei ook zo iets. Hij kwam uit de stam Manasse, als ik het me goed herinner. Ik denk dat dat op dat moment de kleinste stam was, of in elk geval een heel kleine stam. Toen Gideon geroepen werd om het volk te bevrijden, zei hij:

Maar hij zei tegen Hem: Och, mijn heer! Waarmee zal ik Israël verlossen? Zie, mijn geslacht is het armste in Manasse en ik ben de jongste in mijn familie.

RICHTEREN 6:15

Met andere woorden, bij welke groep je ook hoort, het is altijd de kleinste en minst belangrijke.

[Vertalersnoot: Gregg parafraseert Gideons antwoord als: 'Ik kom uit de kleinste stam en de onbeduidendste familie van die stam, en ik ben de minste in mijn familie.' Het bovenstaande Bijbelcitaat spreekt over het armste geslacht in Manasse en de jongste in de familie.]

God doet dat vaak. Hij kiest de kleine dingen, de zwakke dingen,

Maar het dwaze van de wereld heeft God uitverkoren om de wijzen te beschamen, en het zwakke van de wereld heeft God uitverkoren om het sterke te beschamen. En het onaanzienlijke van de wereld en het verachte heeft God uitverkoren, en wat niets is, om wat iets is teniet te doen,

1 KORINTHE 1:27-28

enzovoort. Dat lijkt een patroon te zijn: God kiest iemand uit de kleine stam. Er staat in vers 2:

9

Sauls naam en koninklijke uitstraling

Deze had een zoon, van wie de naam Saul was, jong en knap, ja, er was geen knappere man dan hij onder de Israëlieten; vanaf zijn schouders en hoger was hij langer dan al het volk.

1 SAMUEL 9:2

Saul betekent ‘gevraagd’. We moeten aannemen dat zijn ouders hem waarschijnlijk zo noemden omdat ze om een zoon hadden gebeden. Toen hij geboren werd, herdachten ze dat door hem ‘degene om wie gevraagd is’ te noemen. Maar in dit geval krijgt zijn naam nog meer betekenis, omdat hij de koning wordt om wie Israël gevraagd had, en nog geen goede ook. Vaak is wat mensen vragen niet het beste, en God geeft hun soms wat ze vragen. Zoals er in de Psalmen staat:

Toen gaf Hij hun wat zij begeerden, maar henzelf deed Hij uitteren.

PSALMEN 106:15

Dat gaat niet over dit verhaal, maar over een ander. Maar het punt is dat God mensen soms geeft wat ze vragen. Daarom moeten we natuurlijk voorzichtig zijn met wat we vragen en niet al te onbezonnen zijn.

Deze man was waarschijnlijk iemand om wie zijn ouders God hadden gevraagd. En toen hij geboren werd, gaven ze hem een naam die dat betekende. Natuurlijk weten we dat een van de beroemdste mannen in het Nieuwe Testament Saul heette, ook uit de stam Benjamin kwam en de apostel Paulus werd. Ongetwijfeld kreeg hij die naam meer om vernoemd te worden naar zijn voorvader, de voorvader van zijn volk, dan vanwege een specifiek geval waarin zijn ouders God om hem hadden gevraagd. Misschien. Maar onze apostel Paulus zal van zijn ouders de naam Saul hebben gekregen en hij kwam uit dezelfde stam als deze Saul. Waarschijnlijk is het meer zo dat je je kind vernoemt naar iemand die beroemd is in de geschiedenis van je volk.

Hier hebben we dus Saul. En hij was echt lang.

Als je iemand wilt die een koninklijke uitstraling heeft, iemand op wie je te midden van de volken trots kunt zijn, een koning, dan neem je de langste man die er te vinden is. Natuurlijk hadden de Filistijnen een nog langere. Maar Saul was de langste in Israël, vanaf zijn schouders naar boven, met kop en schouders boven alle anderen uit.

10

Saul zoekt de ezinnen van zijn vader

De ezinnen van Kis, de vader van Saul, waren zoekgeraakt. Daarom zei Kis tegen zijn zoon Saul: Neem toch een van de knechten met je mee en sta op, ga de ezinnen zoeken.

1 SAMUEL 9:3

Hier hebben we een man die koning gaat worden, en hij is het soort persoon dat je eropuit stuurt om zoekgeraakt vee te zoeken. Hij is geen man met veel voorrechten of invloed, of blijkbaar met grotere verantwoordelijkheden. Aangezien het huishouden dienaren had, zou je denken dat je gewoon de dienaren achter de ezels aan kon sturen. Maar Saul stond wat zijn verantwoordelijkheden betrof blijkbaar niet zoveel boven de dienaren en kon met een dienaar op pad worden gestuurd om ze te vinden.

Hij trok door het bergland van Efraïm, ook trok hij door het land van Salisa, maar zij vonden ze niet. Daarna trokken zij door het land van Sahalim, maar ze waren er niet. Verder trok hij door het land van Benjamin, maar zij vonden ze niet.

1 SAMUEL 9:4

Nu komen we er nooit achter waar de ezels naartoe waren gegaan. Het verhaal neemt een andere wending, en de ezels worden uiteindelijk gevonden, maar niet in het verhaal. We horen alleen dat ze weer thuis zijn gekomen. Dus als je je zorgen maakte

over de ezels: voor hen loopt alles goed af. Maar ze waren beslist moeilijk te vinden. Saul en zijn dienaar trekken door verschillende gebieden, en daar zijn ze niet. Maar ze komen uiteindelijk in het land van de Benjaminiten terecht.

Toen zij in het land van Zuf kwamen, zei Saul tegen zijn knecht, die bij hem was: Kom, laten wij terugkeren; anders denkt mijn vader niet meer aan de ezelinnen, maar is hij bezorgd over ons.

1 SAMUEL 9:5

Dat is nu een man die zijn vader heel goed kende, want later horen we dat een boodschapper zegt:

Als u deze dag bij mij weggegaan bent, zult u twee mannen vinden bij het graf van Rachel, in het gebied van Benjamin, in Zelzah. Die zullen tegen u zeggen: De ezelinnen die u bent gaan zoeken, zijn gevonden, en zie, uw vader heeft de zaak van de ezelinnen laten rusten, maar hij is nu bezorgd over u en zegt: Wat kan ik nu voor mijn zoon doen?

1 SAMUEL 10:2

Saul wist dus hoe zijn vader in elkaar zat. Er zou een moment komen waarop hij zich niet meer om het vee zou bekommeren. Hij zou zich zorgen maken over zijn zoon. En Saul dacht: 'Nou, het is nu waarschijnlijk wel zover dat hij zich zorgen over ons begint te maken, dus we kunnen maar beter naar huis gaan.'

11

Samuel als man Gods op de achtergrond

Hij zei echter tegen hem: Zie toch, er is een man Gods in deze stad, hij is een geëerd man; alles wat hij spreekt, komt zeker uit. Laten wij nu daarheen gaan, misschien zal hij ons onze weg wijzen, die wij moeten gaan.

1 SAMUEL 9:6

Natuurlijk heeft hij het over Samuel. Ze moeten in Rama zijn, waar Samuel woont. Maar let eens op hoe ze over hem spreken. Ze zeiden niet: 'We zijn in de stad van Samuel. Laten we met Samuel gaan praten', alsof ze hem goed kenden. Het is meer zoiets als: 'Er woont hier een man van God. Hij staat er goed om bekend dat hij namens God spreekt.' Het is bijna alsof Samuel tegen die tijd nogal op de achtergrond was geraakt, hoewel hij officieel nog steeds richter over Israël was.

Maar dit speelt zich heel laat in Samuels leven af. Zoals bij zoveel helden uit de Bijbel worden er tientallen jaren zonder commentaar overgeslagen. Hij werd genoemd in verband met het verbond dat werd gesloten toen het volk terugkwam, toen de ark werd teruggebracht. Dat was heel vroeg in Samuels leven. De ark werd teruggebracht, en Samuel leidde het volk naar Mizpa. Daar sloten ze een verbond met de HEERE, en Samuel leidde het volk. Toen trokken de Filistijnen tegen hen op, en onder Samuels leiding werden de Filistijnen op de vlucht gejaagd. Dat gebeurde grotendeels doordat God donder op hen afstuurde, enzovoort.

Waar het om gaat, is dat Samuel in die eerdere periode een vooraanstaande rol speelde. Maar als we bij hoofdstuk 8 komen, moeten er tussen hoofdstuk 7 en hoofdstuk 8 tientallen jaren verstreken zijn, want in hoofdstuk 8 is Samuel een oude man. En wat heeft hij in de tussentijd gedaan? Hij trekt langs een vaste route tussen zo'n vier of vijf steden en spreekt in die steden recht. Maar hij staat niet echt zo op de voorgrond. Zo weinig zelfs dat het erop lijkt dat deze dienaar en Saul Samuel misschien niet eens bij naam kenden. Ze wisten dat er een man van God was. Maar als ze Samuel allebei zo goed kenden als wij denken dat ze hem zouden moeten kennen,

dan zou hij hebben gezegd: ‘Hier woont Samuel.’ In plaats daarvan heeft hij het in algemenere bewoordingen over een man van God: wat hij zegt, komt uit. Er is enige bekendheid met hem, maar blijkbaar is hij geen naam die iedereen kent.

12

Van ziener naar profeet en de boekschrijvers

Vers 7 tot en met 9, hier in parafrase:

Saul zei tegen zijn knecht: Maar wat kunnen we die man brengen? Ons brood is op en we hebben geen geschenk voor de man van God. Wat hebben we nog? De knecht antwoordde: Ik heb een kwart zilveren sikkels bij me. Die zal ik de man van God geven, zodat hij ons de weg wijst. Vroeger zei men in Israël, wanneer iemand God wilde raadplegen: Laten we naar de ziener gaan. Want wie nu een profeet heet, werd vroeger een ziener genoemd.

1 SAMUEL 9:7-9

Als dit boek nu gedeeltelijk door Samuel zelf is geschreven, dan moet de term ‘profeet’ in vrij korte tijd de term ‘ziener’ hebben vervangen. Want toen dit verhaal zich afspeelde, toen Samuel een oude man was, werden profeten nog steeds zieners genoemd. Maar de schrijver spreekt vanuit een later perspectief: vroeger noemden ze profeten zieners. Blijkbaar was het gangbare woordgebruik veranderd tegen de tijd dat dit werd geschreven, en sprak men nu over hen als profeten in plaats van zieners.

Natuurlijk hebben we reden om aan te nemen dat Samuel niet alleen door de man Samuel is geschreven, maar ook door Gad en Nathan, of zelfs door een latere redacteur die de werken van deze drie mannen gebruikte. Want we weten dat Samuel, Gad en Nathan allemaal boeken hebben geschreven. Daar wordt naar verwezen in 1 Kronieken 29:29, waar sprake is van de verslagen die door Samuel en door Nathan en Gad zijn geschreven. Maar het boek dat we nu lezen, kan heel goed zijn samengesteld

door een redacteur die de verslagen van deze mannen op een later tijdstip bijeenbracht. Het is mogelijk dat, tegen de tijd dat Samuel was gestorven en er andere profeten waren, de term ‘profeet’ een gebruikelijke term was geworden voor mensen die een profetenambt bekleedden. Daarvoor werden ze gewoon aangeduid als mannen die dingen zien die anderen niet zien. Ze zien visioenen of zoiets. Het zijn afzonderlijke personen.

13

Offers op de hoogten en Samuels toezicht

Toen zei Saul tegen zijn knecht: Uw woord is goed, kom, laten wij gaan. Zo gingen zij naar de stad waar de man Gods was.

1 SAMUEL 9:10

In de Engelse bron vervolgt Gregg met deze weergave van vers 11 tot en met 13:

Toen zij de heuvel naar de stad opgingen, kwamen zij enkele jonge mannen tegen die water gingen putten. Zij vroegen hun: Is de ziener hier? Die antwoordden: Ja, hij is vlak voor u. Haast u, want hij is vandaag naar de stad gekomen omdat het volk vandaag een offer brengt op de hoogte. Als u de stad binnenkomt, zult u hem vinden voordat hij naar de hoogte gaat om te eten. Het volk eet namelijk pas als hij gekomen is, want hij moet het offer zegenen. Daarna eten de genodigden. Ga dus nu naar boven; rond deze tijd zult u hem vinden.

1 SAMUEL 9:11-13

Dit offer brachten ze op een offerhoogte. In latere tijden, in Koningen, werd het als iets slechts beschouwd om offers te brengen op de offerhoogten, omdat de offerhoogten van oudsher plaatsen van Kanaänitische aanbidding waren geweest. In een latere tijd,

na de tijd van Salomo, toen de tempel gebouwd was, was het niet nodig om ergens anders offers te brengen dan in de tempel. Het was zelfs niet eens raadzaam om dat te doen. Je zou zelfs kunnen zeggen dat het niet toegestaan was.

Maar Israël bracht in de tijd van Salomo en daarna nog steeds offers op de offerhoogten, naast de offers in de tempel. Wanneer ze dat deden, krenkten ze God, omdat ze door op de offerhoogten te offeren blijkbaar enigszins afbreuk deden aan de zuiverheid van hun aanbidding. Misschien aanbaden ze daar zelfs de Kanaänitische godheden, want ze hadden wel de neiging om dat van tijd tot tijd te doen.

De hervormingen van mensen als Hizkia en andere koningen die probeerden het goede te doen, werden vaak ontsierd door het feit dat ze wel veel afgodsbeelden vernietigden, maar de offerhoogten niet afbraken. Volgens mij heeft Josia de offerhoogten wel vernietigd, en volgens mij is hij daarop een uitzondering. Maar de offerhoogten waren geen plaatsen waar Israël in een latere tijd dan deze offers hoorde te brengen.

Maar omdat Silo blijkbaar verwoest was, en de ark in een particulier huis stond, en het priesterschap blijkbaar niets deed, was God blijkbaar wat minder strikt over de plaats waar mensen offers mochten brengen. Misschien was er zelfs nauwelijks nog een priesterschap, omdat Eli en zijn twee zonen, de priesters, op dezelfde dag waren gestorven. We weten niet hoeveel nakomelingen ze achterlieten, maar we lezen niet dat een van hen van betekenis was.

Er was in die tijd geen centraal heiligdom, geen centrale tabernakel. Dus een offerhoogte was, denk ik, even geschikt als welke andere plaats ook om de ware God te aanbidden. Samuel leidde daar een offerplechtigheid, en hij moest er zijn om het offer te zegenen. Dat kwam waarschijnlijk doordat men het als niet toegestaan zou hebben beschouwd om op een offerhoogte een offer te brengen, tenzij de profeet erbij was om er toezicht op te houden en er zijn zegen aan te geven. Men was namelijk bang dat een offer op een offerhoogte zonder toezicht aan een verkeerde godheid gebracht zou worden. Daarom was de aanwezigheid van de man van God vereist om het te zegenen.

Er was die dag een offer, en Samuel was blijkbaar op weg naar boven, daarheen. Je moet bedenken dat een offer niet alleen een godsdienstige dienst is; het is een feestmaal. Er werden veel stieren en schapen geofferd. Gewoonlijk werden alleen

delen van hun lichaam verbrand, en de rest van het vlees werd door de deelnemers gegeten. Het was dus een soort openbaar feestmaal en offer in één.

14

Samuel ontmoet de toekomstige koning

Er staat in vers 14:

Zo gingen zij de stad in. Toen zij in het midden van de stad kwamen, zie, Samuel kwam naar buiten, hun tegemoet, om de hoogte op te gaan. De HEERE had namelijk een dag voordat Saul kwam, voor het oor van Samuel onthuld: Morgen omstreeks deze tijd zal Ik een man uit het land van Benjamin naar u toezenden; die moet u tot vorst zalven over Mijn volk Israël. Hij zal Mijn volk verlossen uit de hand van de Filistijnen, want Ik heb naar Mijn volk omgezien, omdat hun geschreeuw om hulp tot Mij gekomen is. Toen Samuel Saul zag, gaf de HEERE hem te kennen: Zie, dit is de man van wie Ik u gezegd heb: Deze zal over Mijn volk heersen.

1 SAMUEL 9:14-17

Saul trad op Samuel toe, midden in de poort, en zei: Wijs mij toch waar hier het huis van de ziener is. Samuel antwoordde Saul en zei: Ik ben de ziener; ga voor mij uit naar de hoogte, en eet vandaag met mij. Dan zal ik u morgenvroeg laten gaan en u alles vertellen wat er in uw hart leeft. Wat de ezelinnen betreft, die vandaag al drie dagen zoek zijn, laat dat u niet aan het hart gaan, want ze zijn gevonden. En van wie zal alles zijn wat begerenswaardig is in Israël? Is het niet van u, en van uw hele familie?

1 SAMUEL 9:18-20

Saul antwoordde: Ik ben toch een Benjaminit, uit de kleinste van de stammen van Israël? En mijn familie is toch de minste van alle families van de stam Benjamin? Waarom spreekt u dan zo tegen mij?

1 SAMUEL 9:21

Daarmee eindigde het gesprek. De vraag bleef blijkbaar onbeantwoord. Samuel zei dus: ‘Goed, ik ben de profeet, en ik heb iets waarover ik morgen met je wil praten. Dan zal ik ingaan op alles wat je bezighoudt.

Ik zal je alles vertellen wat er in je hart leeft.

Dus je kunt me elke vraag stellen over wat God aan het doen is, en ik zal het je laten weten. Maar dat komt morgen. Je hoeft niet zo'n haast te hebben om naar huis te gaan. De ezels zijn gevonden. Alles is in orde. Daar hoeft je je geen zorgen over te maken.’ Maar hij zegt:

Naar wie verlangt heel Israël? Naar jou en je hele familie toch?

[Vertalersnoot: Gregg volgt hier de Engelse formulering ‘on whom is all the desire of Israël?’. Hij verstaat die als Israëls verlangen naar een koning. Het hierboven opgenomen HSV-citaat formuleert de vraag anders: van wie alles zal zijn wat

begerenswaardig is in Israël.]

Saul wist ongetwijfeld dat Israël enige tijd hiervoor om een koning had gevraagd. We weten niet hoeveel tijd er verstreken was, maar dat was in hoofdstuk 8. Dat zou de meest voor de hand liggende uitleg zijn van het verlangen van heel Israël: een koning hebben. Hij zegt dus: ‘Wie denk je dat de man is naar wie ze verlangen? Dat ben jij, met het huis van je vader.’

Het huis van zijn vader zou zijn ruimere familiekring zijn. Toen Saul koning werd, kregen sommige leden van zijn familie blijkbaar ook een positie binnen de koninklijke familie. Zijn oom Abner werd bijvoorbeeld de generaal die het bevel voerde over de legers. Het is net als toen David koning werd: Joab, zijn neef, werd de generaal. Gewoonlijk profiteren alle familieleden ervan wanneer het één van hen voor de wind gaat. Als de man in de familie koning wordt, kwam daar altijd veel vriendjespolitiek bij kijken. ‘Broer, neef, je bent nu koning. Heb je een functie in de regering voor me?’ Dit zou dus mogelijk niet alleen gevolgen hebben voor Saul persoonlijk, maar ook voor zijn hele familie. Zij zouden de koninklijke familie worden.

En Saul antwoordde en zei:

Ik kom toch uit de stam Benjamin?

Met andere woorden: hoe kan het dat Israëls verlangen uitgaat naar een man als ik? Zullen ze echt blij zijn met een man uit de kleinste stam? Zullen ze niet bedenken dat ze mijn volk gemakkelijk kunnen overheersen en mij kunnen vervangen door iemand uit hun eigen stam, als ze dat willen? Hoe kan ik hiervoor een goede keus zijn? Ik kom binnen mijn eigen stam niet eens uit een belangrijke familie.

Maar Samuel gaf hem daar geen antwoord op.

15

Saul als eregast en het gesprek op het dak

Samuel nam Saul en zijn knecht mee, bracht hen in de kamer en gaf hun een plaats aan het hoofd van de genodigden; dezen waren met ongeveer dertig man.

1 SAMUEL 9:22

Geen van hen kende Saul of wist waarom hij daar was. Het moet verrassend zijn geweest dat de profeet deze vreemdeling binnenbracht en hem de ereplaats gaf.

Toen zei Samuel tegen de slachter: Breng het deel dat ik u gaf en waarvan ik tegen u zei: Houd het bij u. De slachter bracht een achterbout met wat eraan zat, en zette die Saul voor. Samuel zei: Zie, dit is wat overgebleven is; zet het voor u en eet, want het is voor u bewaard voor deze gelegenheid, toen ik zei: Ik heb het volk uitgenodigd. Zo at Saul op die dag met Samuel.

1 SAMUEL 9:23-24

De dag ervoor had God tot Samuel gesproken en gezegd: 'Morgen zul je de man ontmoeten.' Met het oog daarop had Samuel tegen de kok gezegd: 'Houd het beste stuk apart voor iemand. Morgen zal ik je vertellen aan wie je het moet geven.' Het stond dus al klaar voor Saul.

En Samuel zei:

Hier is het stuk dat apart is gehouden. Het is voor jou bestemd. Eet maar, want het is tot nu toe voor je bewaard, al sinds ik zei dat ik de mensen had uitgenodigd.

Blijkbaar betekent dat: ‘Toen ik de uitnodiging voor deze dertig mensen verstuurde, heb ik tegelijkertijd met de kok afgesproken dat hij dit stuk voor je apart zou houden.’

Daarna daalden zij van de hoogte af naar de stad, en hij sprak met Saul op het dak.

1 SAMUEL 9:25

Dat was de gebruikelijke plek om 's avonds rustig een gesprek te voeren. Je zat er in de openlucht, in de koelte van de avond, in een heet klimaat. Het dak was een verlengstuk van het huis zelf, net als een terras, alleen lag het boven op een plat dak.

En er staat:

En zij stonden vroeg op; en toen de dageraad aanbrak, gebeurde het dat Samuel Saul naar het dak riep met het verzoek: Sta op, dan zal ik u laten gaan. Toen stond Saul op en zij gingen beiden naar buiten, hij en Samuel.

1 SAMUEL 9:26

Ze praatten dus tot in de nacht op het dak van het huis. Blijkbaar sliep Saul op het dak van het huis. Samuel ging naar beneden en sliep in het huis. En toen Samuel vroeg opstond, riep hij naar boven, naar Saul, en zei: ‘Sta op, tijd om te gaan.’

[Vertalersnoot: De Engelse formulering die Gregg gebruikt, laat Samuel roepen naar Saul, die op het dak is. Het bovenstaande HSV-citaat zegt dat Samuel Saul ‘naar het dak riep’.]

16

Samuel neemt Saul apart voor Gods woord

Terwijl zij afdaalden naar de rand van de stad, zei Samuel tegen Saul: Zeg tegen de knecht dat hij alvast voor ons uitgaat — toen ging hij weg — maar blijft u nu staan, dan zal ik u het woord van God laten horen.

1 SAMUEL 9:27

Het lijkt erop dat Saul wel enig vermoeden zou hebben dat dit erom ging dat hij koning zou worden, op grond van wat Samuel had gezegd toen ze elkaar voor het eerst ontmoetten:

Saul trad op Samuel toe, midden in de poort, en zei: Wijs mij toch waar hier het huis van de ziener is. Samuel antwoordde Saul en zei: Ik ben de ziener; ga voor mij uit naar de hoogte, en eet vandaag met mij. Dan zal ik u morgenvroeg laten gaan en u alles vertellen wat er in uw hart leeft. Wat de ezelinnen betreft, die vandaag al drie dagen zoek zijn, laat dat u niet aan het hart gaan, want ze zijn gevonden. En van wie zal alles zijn wat begerenswaardig is in Israël? Is het niet van u, en van uw hele familie?

1 SAMUEL 9:18-20

En dan de gunst die hem tijdens het feestmaal werd betoond, en vervolgens het gesprek op het dak. We hebben geen informatie over het onderwerp waarop dat gesprek uitkwam. Maar het is mogelijk dat het onderwerp werd vermeden en dat Saul niet veel bijzonderheden te horen kreeg over wat God van plan was.

Samuel wilde daar dus onder vier ogen over spreken, zonder dat de knecht erbij was, omdat hij hem in besloten kring zou zalven. Net zoals David later in besloten kring werd gezalfd en pas later in het openbaar als koning werd erkend, werd ook Saul eerst

in besloten kring gezalfd. Zijn koningschap werd later openbaar gemaakt.

17

Sauls zalving en de eerste twee tekenen

Dus Samuel nam een kruikje olie, in hoofdstuk 10, en goot het over zijn hoofd, kuste hem en zei:

Toen nam Samuel een oliekruijk, goot die leeg op zijn hoofd, kuste hem en zei: Is het niet zo, dat de HEERE u tot een vorst over Zijn eigendom gezalfd heeft? Als u deze dag bij mij weggegaan bent, zult u twee mannen vinden bij het graf van Rachel, in het gebied van Benjamin, in Zelzah. Die zullen tegen u zeggen: De ezelinnen die u bent gaan zoeken, zijn gevonden, en zie, uw vader heeft de zaak van de ezelinnen laten rusten, maar hij is nu bezorgd over u en zegt: Wat kan ik nu voor mijn zoon doen?

1 SAMUEL 10:1-2

Hij zegt dus: 'Je zult verschillende tekenen krijgen. Dit is het eerste. Je zult een paar mannen ontmoeten die je zullen vertellen dat je vader zich zorgen om je heeft gemaakt.'

Als u vandaar verdergaat en bij Elon-Tabor aankomt, zullen drie mannen u daar ontmoeten, die op weg zijn naar God, in Bethel; één draagt er drie bokjes, één draagt drie ronde broden en één draagt een kruik wijn. Zij zullen u naar uw welstand vragen en u twee broden geven; die moet u uit hun hand aannemen.

1 SAMUEL 10:3-4

Deze jonge mannen die hier worden genoemd, behoorden waarschijnlijk tot de profetenzonen, zoals ze werden genoemd. Anders is het moeilijk te begrijpen hoe deze jonge mannen zouden weten dat ze dit moesten doen. Als je zomaar vreemden tegenkomt, zullen die je waarschijnlijk niet een deel geven van het offer dat ze naar het huis van God brengen, tenzij ze ervan op de hoogte zijn. Samuel kon deze mannen hier niet van tevoren over hebben ingelicht, want Samuel wist pas de dag ervoor wie de man was. Hij kon niet hebben gezegd: 'Hij ziet er zo uit, en dit is de man die jullie zullen ontmoeten, en geef hem een paar broden', enzovoort.

Samuel moet er hier op hebben vertrouwd dat de Heilige Geest deze mannen zou ingeven wat ze moesten doen. Dezelfde Geest Die Samuel ingaf om het te voorspellen, zou ook deze mannen ertoe aanzetten de handelingen uit te voeren die hij voorspelde. Daarom vermoed ik dat ze tot de profeten behoord moeten hebben. Dat zouden de mannen zijn van wie je zou verwachten dat ze over zulke dingen van God hoorden.

18

Profetengroepen en hun geestelijke gemeenschap

Er staat:

Daarna zult u op de heuvel van God komen, waar garnizoenen van de Filistijnen liggen. En het zal gebeuren, als u daar in de stad komt, dat u een groep profeten tegen zult komen, die van de hoogte afkomt. Zij hebben luiten, tamboerijnen, fluiten en harpen bij zich, en zijn aan het profeteren.

1 SAMUEL 10:5

Dit is een vrij gebruikelijk tafereel in de boeken Samuel en Koningen. De profeten trokken vaak in groepen rond, vaak met muziekinstrumenten, terwijl ze profeteerden. Hoe dat profeteren er onder deze omstandigheden uitzag, kunnen we eigenlijk niet zeggen. Op bepaalde plaatsen in de Bijbel hebben we voorbeelden van profetische uitspraken en profetische geschriften. Maar we hebben niet

noodzakelijkerwijs voorbeelden van wat deze mannen profeteerden. Het is niet waarschijnlijk dat ze zomaar rondliepen en in de open lucht de toekomst voorspelden of zoiets.

Het is mogelijk dat dit meer een geestelijke gemeenschap van mannen was, in een min of meer ongeestelijke samenleving. Mannen die de Geest van God hadden en die als het ware namens God tot elkaar spraken en elkaar daarmee bemoedigden. Misschien wat wij persoonlijke profetieën zouden noemen. De profeten in Israël spraken vaak tot het hele volk. Hun boeken werden opgeschreven zodat Israëlieten en christenen er later baat bij zouden hebben. Op andere momenten spraken ze alleen een persoonlijk woord tot een afzonderlijk persoon.

Misschien functioneerden deze groepen profeten gewoon zoals de gemeente. Ieder heeft een gave, en wat hij ook aan het lichaam bijdraagt, bouwt het lichaam op. Misschien waren deze mannen de weinigen in een bepaalde stad die geestelijk waren, de Geest hadden en samen gemeenschap hadden. Ze bemoedigden elkaar dan door de ingeving van de Heilige Geest, met wat er ook maar gezegd moest worden. Ik weet het niet. Het is nogal raadselachtig, want we lezen bij verschillende gelegenheden over deze groepen profeten. Vaak zingen ze met muziekinstrumenten en profeteren ze, vermoedelijk tot elkaar, hoewel misschien ook niet. Misschien staan ze op het openbare plein tot andere mensen te profeteren. Het wordt niet aangegeven. Er zit dus iets raadselachtigs aan deze profeten die we steeds weer tegenkomen.

Maar hij zegt:

Je zult een groep van die profeten tegenkomen als je bij de plek komt waar de Filistijnen hun garnizoen hebben.

19

De Filistijnse bezetting van Israël

De Filistijnen hadden dus op verschillende plaatsen binnen Israël hun kamp opgeslagen. Toch wordt ons eerder, in hoofdstuk 7, toen de Filistijnen werden verdreven, verteld dat zij niet meer in het land Israël kwamen (1 Samuel 7:13).

Maar ze waren duidelijk teruggekomen. Wanneer er staat dat ze niet meer kwamen, betekent dat alleen dat ze voorlopig hun streven hadden opgegeven om Israël te veroveren of te beheersen. Ze waren regelmatig gekomen, en dat deden ze niet meer. Maar dat betekent niet dat ze nooit meer zouden komen.

Het is duidelijk dat de Filistijnen in de jaren die waren verstreken, blijkbaar tussen hoofdstuk 7 en hoofdstuk 8, een periode die blijkbaar tientallen jaren duurde, hun aanspraken opnieuw hadden laten gelden. Ze hadden in elk geval een paar garnizoenen binnen Israël gelegerd. Een daarvan bevindt zich op deze plaats die hij de berg van God noemt. We weten niet wat dat is. In de Pentateuch is de berg van God de berg Sinaï, maar die lag helemaal niet in de buurt van het land Israël. Er waren dus andere bergen die waarschijnlijk op verschillende plaatsen zo waren aangeduid. Dat waren waarschijnlijk hoogten waar God werd aanbeden. Deze specifieke berg lag blijkbaar misschien in Gilgal, of bij Gilgal.

Daar was een garnizoen van de Filistijnen, en daar zou hij deze groep profeten ontmoeten. Blijkbaar belemmerde de aanwezigheid van de Filistijnen het dagelijks leven van de Israëlieten niet erg. De profeten konden nog steeds rondlopen en profeteren. Waarschijnlijk konden de Israëlieten nog steeds hun land bewerken en hun dagelijkse bezigheden verrichten, terwijl de Filistijnen vlakbij waren. Misschien een beetje zoals bij de Joden toen de Romeinen hun land bezetten. De Filistijnen waren er gewoon om Israël er telkens aan te herinneren dat het onder hun gezag hoorde te staan. Waarschijnlijk eisten ze schatting van de Israëlieten. Ik weet niet of we lezen dat dit inderdaad zo was, maar dat was waarschijnlijk wat er gebeurde.

Uit een latere uitspraak weten we wel dat de Filistijnen voorkwamen dat de Israëlieten smeden onder zich hadden. Hoewel de Israëlieten metalen gereedschappen mochten gebruiken bij hun landbouw, waren de Filistijnen bang dat ze die tot zwaarden zouden omsmeden en zich tegen de Filistijnen zouden bewapenen. De Filistijnen hielden Israël dus ontwapend. In een latere passage, waar we nog bij zullen komen, staat zelfs dat de Israëlieten, als ze hun ploegen en hun metalen landbouwwerktuigen moesten laten slijpen, naar een Filistijnse smid moesten gaan die daar buitensporige prijzen voor rekende.

De Filistijnen waren dus wel enigszins onderdrukkend, maar blijkbaar marcheerden ze niet met bespijkerde laarzen door de straten. De Israëlieten konden grotendeels nog gewoon functioneren, maar ze waren niet vrij. De Filistijnen oefenden in zekere mate gezag over hen uit en hadden daar in Gilgal een garnizoen.

20

Saul wordt door de Geest een ander mens

Hij zegt in vers 6 dat, wanneer je deze profeten tegenkomt:

Dan zal de Geest van de HEERE over u vaardig worden en u zult samen met hen profeteren; u zult in een ander mens veranderd worden.

1 SAMUEL 10:6

Deze uitspraak, dat de Geest over hem zou komen en hij in een andere man veranderd zou worden, maakt het heel verleidelijk om dit te zien als een nieuwtestamentische ervaring. Wanneer mensen wedergeboren worden, worden ze een nieuwe schepping in Christus wanneer ze de Heilige Geest ontvangen. Toch lijkt dat niet de ervaring te zijn die hier wordt beschreven.

Zeggen dat hij een andere man werd, is in dit geval iets anders dan wedergeboren worden. Het is beeldspraak. Hij was nog steeds Saul, de zoon van Kis. Hij was niet letterlijk een andere man, maar hij was een veranderd man. Hij was zich meer van God bewust dan daarvoor. We lezen niet dat hij hiervoor per se een erg geestelijk man was. Maar toen de Geest eenmaal over hem kwam, was hij zich veel meer bewust van God. En nadat hij geprofeteerd had, zouden anderen hem als een man van God beschouwen. Hij had een nieuwe identiteit binnen de gemeenschap en waarschijnlijk was hij zich zelf ook van nieuwe dingen bewust.

Heel wat mensen zouden zeggen: 'Ik ben nu een nieuw mens', zonder dat ze het hebben over de christelijke ervaring van wedergeboorte. 'Vroeger was ik een aan lagerwal geraakte nietsnut, maar nu ben ik een nieuw mens, omdat ik mijn leven heb gebeterd',

of iets dergelijks. De uitspraak dat je in een andere man veranderd wordt, hoeft niet in een nieuwtestamentisch keurslijf te worden geperst.

21

De Geest in het Oude en Nieuwe Testament

Dat de Geest over hem komt, is natuurlijk een uitdrukking die we ook in het Nieuwe Testament vinden. Maar zoals we hebben gezien, gaf de Geest, wanneer Hij in het Oude Testament over een man kwam, hem kracht om iets te doen. Hij heiligde hem echter niet noodzakelijkerwijs. Het nieuwtestamentische werk van de Heilige Geest is de gelovige te heiligen en de gelovige kracht te geven. Maar dat verschijnsel waarbij de Heilige Geest blijvend in de gelovige woont, bestond niet in het Oude Testament.

Dat wordt ons zelfs verteld in het Evangelie van Johannes, in hoofdstuk 7, vers 39. Nadat Jezus over levend water had gesproken, zegt Johannes:

En dit zei Hij over de Geest, Die zij die in Hem geloven, ontvangen zouden; want de Heilige Geest was er nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was.

JOHANNES 7:39

En let op:

Want de Heilige Geest was nog niet gegeven, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was.

De Heilige Geest was nog niet gegeven in de zin waarin Hij later gegeven werd. In bepaalde opzichten was de Heilige Geest wel gegeven, want er waren profeten over wie de Geest kwam. Maar de Heilige Geest werd pas in de nieuwtestamentische zin gegeven toen Jezus gestorven en weer opgestaan en verheerlijkt was. In welk opzicht was dat anders? Het was anders in die zin dat de gelovigen toen het huis van God werden. In plaats van dat er een door mensen gemaakte tabernakel was, werden zij de tempel van de Heilige Geest, omdat de Heilige Geest blijvend in de gelovigen woonde. Dat was in het Oude Testament niet zo.

Jezus zei tegen de discipelen in de bovenzaal, in Johannes 14 en vers 16:

En Ik zal de Vader bidden, en Hij zal u een andere Trooster geven, opdat Hij bij u blijft tot in eeuwigheid,

JOHANNES 14:16

Dit is anders dan in het Oude Testament. De Heilige Geest bleef niet voor altijd bij mensen. Hij kwam, gaf hun kracht en ging dan blijkbaar weer weg. Hij kwam alleen voor die gelegenheid. Toch zegt Jezus:

En Ik zal de Vader bidden, en Hij zal u een andere Trooster geven, opdat Hij bij u blijft tot in eeuwigheid, namelijk de Geest van de waarheid, Die de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet, maar u kent Hem, want Hij blijft bij u en zal in u zijn.

JOHANNES 14:16-17

Later zegt Hij:

Maar Ik zeg u de waarheid: Het is nuttig voor u dat Ik wegga, want als Ik niet wegga, zal de Trooster niet naar u toe komen; maar als Ik heenga, zal Ik Hem naar u toe zenden.

JOHANNES 16:7

Jezus moest naar de hemel gaan om de Heilige Geest uit te storten. Omdat Hij dat in het Oude Testament nog niet had gedaan, werd de Heilige Geest niet in dezelfde zin over het volk van God uitgestort. Maar Hij kwam wel op afzonderlijke mensen, zoals we in het boek Richteren hebben gezien. Hij komt op profeten, en Hij kwam op Saul.

22

God ervaren, profeteren en innerlijk veranderen

Saul was veranderd. Hij was een ander mens geworden, in elk geval in de ogen van de gemeenschap. Waarschijnlijk was ook zijn hele besef van de werkelijkheid van God veranderd. Voordat de Geest op hem kwam, geloofde hij ongetwijfeld, zoals de meeste Joden, in Jahweh. Maar waarschijnlijk geloofde hij in Jahweh in dezelfde zin als de meeste christenen in God geloven. Ze geloven de leerstellingen over Hem. Maar had hij enige ervaring met God? Had hij een persoonlijke relatie met God? Kennelijk niet vóór die tijd. De meeste mensen hadden dat niet. Maar wanneer de Heilige Geest op een man kwam, was dat God Die op hem kwam. Hij zou nu iemand zijn die God anders kende dan van horen zeggen. Hij zou iemand zijn die God kende door een persoonlijke ontmoeting. Dat zou een ander mens van hem maken, maar geen mens die helemaal geestelijk was. Want iemand kan een ontmoeting met God hebben en geen geestelijk mens zijn.

Denk aan Bileam. God openbaarde door Zijn Geest dingen aan Bileam, maar hij was geen goed mens en ook geen geestelijk mens. Denk aan Kajafas, de hogepriester die Jezus liet kruisigen. Hij profeteerde op een bepaald moment. We lezen niet dat de Heilige Geest op hem kwam, maar we moeten aannemen dat de Heilige Geest door hem sprak. Maar hij was geen goed mens.

Zo'n ontmoeting met God verandert iemand dus in bepaalde opzichten. Maar in het Oude Testament veranderde die hem niet op de manieren waarop de Heilige Geest ons nu verandert, omdat de Heilige Geest nu in ons aan het werk gaat. Omdat Hij in ons komt wonen, begint Hij wortel te schieten en de vrucht van de Geest in ons leven voort te brengen en te veranderen wat voor mensen we zijn. Het is een andere werking, een andere uitwerking van het verschijnsel van een ontmoeting met God.

Maar Saul zou dan behoren tot de weinige mensen in Israël die hadden meegemaakt dat de Heilige Geest op hen kwam. De aanwezigheid van de Heilige Geest op hem zou zichtbaar worden doordat hij profeteerde, zoals dat in het Oude Testament bijna altijd het geval was. In het Nieuwe Testament lezen we een aantal keren dat de Heilige Geest

op mensen kwam en dat ze in tongen spraken. Soms staat er dat ze in tongen spraken en profeteerden. In het Oude Testament lezen we niet dat iemand in tongen sprak, maar we lezen dat de Heilige Geest op hen kwam en dat ze profeteerden. Dus toen de Heilige Geest op de zeventig oudsten kwam die Mozes bij de ingang van de tabernakel had verzameld, profeteerden ze kort. Dat was een teken dat dit was gebeurd.

Dit zou ook met Saul gebeuren. Hij zegt:

23

Handelen met God en wachten in Gilgal

Dan zal de Geest van de HEERE over u vaardig worden en u zult samen met hen profeteren; u zult in een ander mens veranderd worden. En het zal gebeuren als deze tekenen u overkomen, doe dan wat uw hand vindt, want God zal met u zijn.

1 SAMUEL 10:6-7

Hij schrijft je dus niet tot in de kleinste details voor wat je moet doen. Zodra je de Heilige Geest hebt, doe dan wat in die situatie juist lijkt. Nogmaals, geleid worden door de Heilige Geest vereist niet dat iemand je gedetailleerde instructies geeft. De Heilige Geest moet je leiden. Je kunt doen wat de situatie vraagt, want God is met je.

Ga voor mij uit naar Gilgal; zie, ik zal naar u toe komen om brandoffers te brengen en om dankoffers te brengen. Zeven dagen moet u daar wachten, totdat ik bij u kom en u bekendmaak wat u moet doen.

1 SAMUEL 10:8

Nu zou deze voorspelling niet onmiddellijk in vervulling gaan. Dit was iets wat verder in de toekomst lag. Saul zou niet rechtstreeks naar Gilgal gaan en daar een offer brengen nadat hij zeven dagen op Samuel had gewacht. Dat gebeurde later wel, in

hoofdstuk 13. Er zouden tussendoor nog andere belangrijke dingen gebeuren, en mogelijk zou er zelfs een jaar of twee voorbijgaan. Dat denk ik omdat hoofdstuk 13, vers 1 zegt:

Saul was een jaar aan de regering geweest, en hij regeerde voor het tweede jaar over Israël.

1 SAMUEL 13:1

Enzovoort, enzovoort.

Het klinkt alsof Saul al een tijd regeerde voordat de gelegenheid zich voordeed dat hij naar Gilgal moest gaan. Bedenk dat Samuel had gezegd:

Doe wat op dat moment nodig is.

[Vertalersnoot: Gregg gebruikt hier de Engelse weergave ‘do as the occasion demands’: doe wat de omstandigheden vereisen. Het eerder opgenomen HSV-citaat luidt: ‘doe dan wat uw hand vindt’.]

Tot hoofdstuk 13 was er geen aanleiding om naar Gilgal te gaan. Toen vroeg de situatie erom. Hij moest zeven dagen op Samuel wachten. Daar ging het om.

Maar hoewel het klinkt alsof deze instructies onmiddellijk uitgevoerd moesten worden, ging het hier in werkelijkheid om een instructie voor een later tijdstip. Die zou betrekking hebben op het feit dat God Saul zou gebruiken om Israël van de Filistijnen te bevrijden. Maar eerst moesten er andere dingen gebeuren, waaronder zijn inhuldiging en zelfs zijn redding van Jabes uit de hand van de Ammonieten, wat later zou plaatsvinden.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Romeinen 8:14
- 1 Samuel 8:7-9

- Efeze 4:16
- 1 Samuel 8:9
- 1 Samuel 9:1
- Richteren 6:15
- 1 Korinthe 1:27-28
- 1 Samuel 9:2
- Psalmen 106:15
- 1 Samuel 9:3
- 1 Samuel 9:4
- 1 Samuel 9:5
- 1 Samuel 10:2
- 1 Samuel 9:6
- 1 Samuel 9:7-9
- 1 Samuel 9:10
- 1 Samuel 9:11-13
- 1 Samuel 9:14-17
- 1 Samuel 9:18-20
- 1 Samuel 9:21
- 1 Samuel 9:22
- 1 Samuel 9:23-24
- 1 Samuel 9:25
- 1 Samuel 9:26
- 1 Samuel 9:27
- 1 Samuel 10:1-2
- 1 Samuel 10:3-4
- 1 Samuel 10:5
- 1 Samuel 10:6
- Johannes 7:39
- Johannes 14:16
- Johannes 14:16-17
- Johannes 16:7
- 1 Samuel 10:6-7
- 1 Samuel 10:8
- 1 Samuel 13:1

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.